

Laudáció Draskóczy Eszter Szegedy-Maszák Mihály-díjához*

Önkéntelen, vagyis természetes, hogy egy-egy tudományos elismerés odaítélésekor azt keressük, ami a díjnak nevet adó személyt összeköti a díjazottal. És helyes is, hiszen a díjazott éppen azért részesül az adott kitüntetésben, mert teljesítménye a díj – és így a névadó – szellemiségével rokonítható.

Nem kell sokat gondolkodnunk, ha Draskóczy Eszter tudományos fellépése és Szegedy-Maszák Mihály tudósi-gondolkodói habitusa között párhuzamokat keresünk. A magyar és a világirodalom komplex és együttes szemlélete, a tág és több-, sőt soknyelvű tudományos horizont, a szó és a kép, az irodalom és a társművészetek elválaszthatatlanságának felmutatása, a korszak- és műfajhatárokon átívelő érdeklődés lehetnének az összehasonlítás kiindulópontjai.

Ugyanakkor ehhez a díjhoz mindez szükséges, de nem elégséges feltétel. A kitüntetéshez valami többlet, érdekesség, személyes tudományos hitelesség, sőt – valljuk meg őszintén – szerethetőség is kell. Mivel ez a többlet nem szűken szakmai, nem kizárólag a tudáshoz, a módszerhez, a tudományos iskolához kötődik általában, nehéz egzakt módon megfogalmazni. A laudáció mint műfaj viszont éppen arra hivatott, hogy mégis megpróbálja. Draskóczy Eszter érdeklődése és tudományos látómezeje folyamatosan bővült az utóbbi időben, de eredetileg olaszoként indult, és az italianisztika ma is kitüntetett helyet tölt be pályáján, ezért érdemes Petrarcat említenem, aki a különböző alkotófolyamatok bemutatására három állat – a majom, a méh és a selyemhernyó – képét és viselkedését használja. Azért merek előhozakodni ezzel, mert amikor azon kezdtem – már évekkel ezelőtt – gondolkodni, hogy Draskóczy Eszter tudományos munkái hogyan is működnek, azonnal két állat jutott eszembe: a sólyom és az elefánt. De az utóbbi időben a pásztorkutya is megjelent a szemem előtt. Túl azon, hogy szerkesztésében eddig már öt kötet jelent meg, az egyik legrégebbi és legjelentősebb irodalomtudományi folyóirat, az Irodalomtörténeti Közlemények felelős szerkesztője. Kevésbé látható, de nagyon fontos munka ez, ami a hagyományt társítja az invencióhoz, és többszintű szakmai tájékozottságot, sőt a tudományos elkötelezettségen túl bizony empátiát is igényel. Szimat, szaktudás és a másira való odafigyelés egyszerre kell hozzá. Pásztorkutyának kell lenni, hogy a jó szerkesztő megértve terelje az oly különböző szerzői irányultságot, érdeklődést és módszert felmutató tudományos nyájat.

Amikor pedig saját írásait nézzük – és most főleg Dante-olvasataira, valamint mostanában egyre gyakoribb, a képzőművészet és az irodalom metszéspontjait kereső publikációira utalok –, akkor viszonylag egységes stratégiát látunk. Hosszú és szerteágazó, azaz a szakirodalom minden zegét-zugát feltáró és értékelő felvezetést, amely a tárgyalt problémát részletekben adagolva tárja elénk. Majd ehhez képest rövid, csak a lényegre fókuszáló befejezést és megoldást kapunk. A sólyom vadászata ilyen: köröz, kering, és amikor már szinte nem is várjuk, hirtelen indul meg, és nem hibázik: ellenállhatatlanul lecsap. Aki már látott sólymot vadászni, tudja, micsoda izgalom van benne. Ahogy igazi öröm és igazi szellemi izgalom olvasni Draskóczy Eszter tanulmányait.

Nagy adomány, hogy rövidebb, egyfókuszú írásaiban is képes érvényeset mondani, azaz jól mozogni a kisebb műfajokban: oly korban élünk, amikor a konferenciárszvételek, az évfordulók, a tudományos minősítések, a folyóiratszerkesztés szép, de a nagylélegzetű munkákat mégis elaprózó hatása a „mindennap lehetőleg valami mással foglalkozz” parancsa hárul ránk. Pedig azt hiszem, hogy Draskóczy Esztert nagyos is jellemzi a távlatos, nagyigényű és nagy látószögű irodalmi-tudományos feldolgozás képessége. Az *Alvilágjárások és pokolbeli büntetések: Dante Komédiájának antik és középkori forrásai* című monográfia ezt egyértelműen bizonyítja, hiszen a kötetben messze nemcsak Dante közvetlen forrásai kapnak helyet, hanem egy egész korszak gondolkodása és hiedelemvilága jelenik meg. Egy új világ (a túlvilág) bontakozik ki megdöbbentő közelségben és részletgazdagságban a szemünk előtt. Ahhoz, hogy ezt a túlvilágot érthetően bemutassa, valóban óriási anyagot kell mozgatnia, hatalmas területet lassan, megfontoltan bebolyongania, és minden útjába álló akadályt le kell győznie. Visszatérve az állatos hasonlatokhoz: az elefántot látom, ahogy lassan, de fenségesen és főleg feltartóztathatatlanul menetel távoli célja felé.

Kívánom magamnak és mindannyiunknak, hogy Draskóczy Esztert sokszor lássuk még szerkesztőként, rövid, lényeglátó tanulmányok és nagymonográfiák szerzőjeként.

Szívből gratulálok a díjhoz.

Mátyus Norbert

*Elhangzott a Szegedy-Maszák Mihály díj átadásán, 2026. január 23-án az MTA Könyvtár és Információs Központban.